ACC. N:R M. 11346:1.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Lu/71

Träen och Bröllop.
På 1880 och 1890-talet.

Det kan vara ganska konstigt att att besvara denna fråga om ett träets eller gifta kan genomgått det, men ingen vill berätta om det då man frågar den, det vill säga vill hålla tyst om, och man kan knappt undra på det, ty det är ibland obegripligt, då icke Konungen Salomo visste det, ty han skriver i ordspråksboken 30:de kapitlet 18-19 versen, Tre ting är mig förunderliga, och det fjärde vet jag icke. Ornens väg i luften, ormens väg på klippberget. Skeppets väg på havet, och en Mans väg till en Piga. "Ja" till Pigan är ej vägen mest krokig

ACC. N:R M. 11346:2.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Då man var ute i friskriarende sa
ville dom gerna vara oskadda, ty det
var ansedda för skamligt och omoralisk att ha
sålskaps med en flicka. Ungdomen
gifte sig sällan förran vid 28 a 30
åre, å det var av många orsaker,
först var det bostadsfrågan som var
värst av allt, och dessförutom måste hålla
ut sitt påbörjade yrke, andra måste
vara kvarna vid det lilla jordbruket
andra reste till Amerika för att
söka lycka där, och om det för=
sökte att bygga sig en liten stuga
i skogen om ett litet rum och kök
och andra saker, det var mycket
att tänka på innan man fick börja
friare å gifta sig å där för så
gick åren rätt fort, dom hadde ju sitt
hem.

ACC. N:R M. 11346:3.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Vidare var dessa sykat försiktiga
åt dem skulle välja sig hustru,
ty ett gammalt ordspråk säger, att
om de skall välja dig hustru, så
tag dina ögon till råds, och ej
ögonen. Och detta hade ofta västa
lyckan med sig.

Området för ett friari var ofta
gränsat, men i kommoden hade
dom bäst till varandra, och även
syftet om varandra, det tog dom
ofta redan på från de platser dom
hade tjänat på, eller haft plats.

Ett friari brukade vanligast
på en marknad eller auktion eller
vid tjyskan, ofta vid ett bröllop
där mycket frammande ungdom kom
kom tillsammans, och ofta på en lek-
plats.

ACC. N:R M. 11346:4.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

På en marknad så gick alltid ett par pojkar i sällskap, i likaså ett par flickor, å dom mötes, alltid var några av sej bekanta så dom hälsade på varandra och presenterade sina namn och började önska varandra glad marknad och därtill en god gåstman eller en vack gåstmö, och därtill många marknadsgåvor, å allt under ett glatt skämt, och så kom andra och slog sig i sällskapet, och det ökade på marknadsnöjet. Så lånade flickor ett tiggar marknads gåva av pojkarna. Nå vi ska gå upp te axbacken te kärringen först vi dricka kaffe först är vi med på då gåshan, så de bjuda gåhan så kansje dom delade sig i parvis å bekantskap började, en del kanske obekanta men det var ju marknad.

ACC. N:R M. 11346:5.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

En av pojkarna hette August och en av flickorna Emma, dessa kom i ett lag för sig. Gumman hade byggt sig en liten spis av tegelstenar och i den stå den stora svarta trefotade kokaren som skulle låna koka upp. Gumman var i färd med att diska koppar i det varma vattnet i baljan och torkade dem på det stora sotiga förklädet hon hade om sig. August å Emma satt och vantade dem hade ett livligt samtal. Antligen fick dom kaffe och en kakt kringla, en skorpa en pepparkaka och det kostade 2 öre pr man.

Nu skulle Emma på minna August om marknadsgata, en gick dom till en liten slöjdaffär, där köpte hon

ACC. N:R M. 11346:6.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

om Gryttsbo och två träskedar (mot-
skedar) allt under skratt å glättighet
så köpte han en kakmall med lång
papperfrans på Etikätten stod det
vackra lilla mån.
Följ mig hem i kväll!
Dessa fyra saker fick nu Emma
Då dessa saker förstod nu Emma
att kugust önskade sätta bo med
henne. Så träffade dom Emmas
fader, å han frågade om hon ville
åka med hem så skulle hon
gå upptill vagnen om en stund,
Emma ville följa med hem lite
tvekande, men dom gick till vagnen
och hon följde med. Kugust tog
sitt packsalskap och gick hem
till det som gick det jag ej
vem bättre var gad. På friersit

ACC. N:R M. 11346:7.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Skulle ett förlovning uppstå mellan en vik pojke och en fattigare flicka, eller tvärtom, så var det nog försmänligt att den vikes föräldrar fick ett ord med i laget, om ej till rent förbud, så åtminstone ej till fullgodt samtycke, ty då ansågs det att först så friare han till fattiggossen, och sedan gifte han sig med denn, ty om det i ett sådant äktenskap någon gång skulle bli en knorra på tråden så kunde han eller han ofta få höra Exempel. Ingen vågade nogt att säga till om, ty de hade redan inget fört till hvast, utan det är väl sag. Så dant var sånt och kunsje åsnen händer. Derför är det lyckligast att dom äro något såsom likstälda, från barnsen.

ACC. N:R M. 11346:8.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Därför så var det rådligast att låta
dem få gifta sig efter eget val.
Då båda var obrottslige mot varandra
ty då var det kärlekslängtan som var
skälfjädern emellan.

Släktingar och grannar hade
intet att säga till om i andras äk-
=ensskapsmälse i ett giftomål.

Men ett annat exempel som hände
blir ganska vådligt, också känt i en
by, någonstäds. Två personer i byn
var osams. Den ene hade en pojk och
dess andre en flicka bådä i laglig ål-
der för giftemål. De båda blev
kära i var andra, aktat att för-
aldrarna var stora ovänner, dem
fridde, och kom överens om
giftemål, men det sista blev stoppa

ACC. N:R M. 11346:9.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Ty flickans far gick till Prästen och förbjöd sysningen, och det gjöck för bra, därmed trodde han att det var slut. Det gick en lång tid, som trodde att förviset var slut men det fortgick. Då det ej gick med obrottlighet så tog dom till batt=et, flickan blev gravid, då fadren märkte detta så bestämde han gifte=met med det samma, ty han vill ej haft sin flicka utskämd för fram=tiden. Nu gifte dom sig med samma.

Ett ordspråk säger, att dom byter aldrig tröstar i samma by. men Ivis gjorde dom det. Äktenskapet blev både bra och lyckligt, ty Barnen nöjde ej för att förälderna var oförsonter. Tiden gick väl lång

sätten

ACC. N:R M. 11346:10.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Äktenskapsförmedlare

Allan (Gumman) är sådan känd jag
ut för enstöring, det var på en friskola
i Westlanda östra härad
den var alltid mellan den 29 oktober och
1. November på 1880- 1890 talet, ty då
var det tjänstefolk tillkomna för att
se om fri eller lösg vidar. och de
skulle ej vigsdom till dem markad.
Det var en särskild publ i kanten
av stortorget där dom samlades.
Där var pojkar å flickor i alla åldrar
och även Bönder, dom skulle tadja
sig pigor eller drengar för vären och
Enskor jordägarsöner på sig en plats för
resten av sitt liv, En bondpojk
Bondgå skulle ärvta fadrens gård och
de måste han på sig Piga eller Husholler-
=ska

ACC. N:R M. 11346:11.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Kassje valet för giftemål, och flöck-
arna gick samma tankar, det blev
som det passade, var det ingen som
frågade till henne så fick hon ta tjänst.

Det var ett sorl på ungdomsbacken
alldeles som på Oxbacken, dem frågade
priß på pissen, dom begärde å akarde-
rade, det blev handslag, och handsträckar
dessa (Hallade städja) sånga fröet bäryä-
de, och Kassje slutade med äktenskaps.

Då marknaden var också
många Bösamän, dom kunde bara
antingen man eller kvinna, fick
dem köpa ett brö/gifte så fick
dem alltså ese stant och ett par
sängstrumpor, å något till mat,
stant vara med på Bröllopet om
det möjligen blev något sådant

ACC. N:R M.11346:12.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Då jag var 26 år rådde jag komma till bestånde på en sådan skärmadsdag jag var till jernaffären för matråd köpa.
Det rade mig att gå bort och köra på friåretorget som det ofta kallades. Där träffade man alltid ungdomsskaraterp. Bland andra så träffade jag en gammal 50 årig, drång som bode flyttat från vårt granskap ett par år förut i närheten gode vänner. Han frågade först at du gift ännus? Nej är du det? Du/fu mästan dubbelt så gammal säger jag! Ja nu är jag för gammal att gifta mig blev svaret, då säger han samtidigt skall du friå i dag då? Ja det skall jag gå warfar då då? ja svarar jag jag är för ung ännu, å för övrigt så det du min ställning, å är många mig

ACC. N:R M. 11346:13.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

i familjen, det är mina föräldrar och
så har jag två arbetare i verkstaden
och det räcker i den lilla stången.
Ja men säger min vän, hur är en bra
flicka från mitt grannskap där hemma å
hon är duktig å lära och snäll, hon
har tjänat 3 år på samma platts å
nu skall hon vara hemma hos sin mor
i vintter å lära sig sy, å hon vill
gärna gifta sig, och den passar dig
säger min vän, å hon är här i dag!
"Ja", tack i gå tror du har slagit dig på
vera Bonman på gamla dar å inte
pressås då men jå ska gå åtter hänne
å kan la få si varandra, då är
jå saknad i dag å så ska vi å
dricka kaffe å prata lite jå skall
hälsa jå tack lät det vara hårt
sagt jåg å hon gick

ACC. N:R M. 11346:14.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

och kom tillbaka med flickan. Han pre=
senterade, och vi gick på ett lugnt kaffé
vår samtal var både väder och vind
och jag frågade om kamåsen på frieri=
=torget, m, m, min vän tycke nu att
jag hade fått ett lägligt tillfälle att
fråga utan att gå på torget å fråga
"jå" det är sant svarade jag i sen sen
skall ej vara någongen på främmande
personer, flickan skrattade åt vårt
resonemang, "jå" han var stilig och vack
er så gammal å fattig som som jag,
men derför kunde vi vara glada
ändå vid kaffebordet. Då det led likna=
=till frieri så sade min vän! tycker
vi ente om varandra så ni kan talas
vid om kommande öden, "jå" säger jag men
det får stå på framtiden, du vet hur
jag hardet stått.

ACC. N:R M. 11346:15.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Min vän hade lemnat flickan min adress och jag fick ett brev å det besvarade jag och åter ett men det blev aldrig besvarat, det var över fyra mil oss emellan. Så kunde ett friери tillgå med Bönaman.

Det var flicka på skärt gick ade gående sig då Fästmannen hon är olekant, men att fästavsagen reste bort då fästmön kom, det är ett fall som är mig väl bekant.

Det var en rik bonde i en socken (jag vill vara berättig å ej nämna namn) Han hade en enda son och den ville han gå ut rätt gift, men pojken låtsade ej höra på då det blev fråga om friери och giftermål, (jag tror att han fyllt 30 år) men aldrig visat frånvi

ACC. N:R M. 11346:161

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Föräldrarna visste om en rik flicka
just något är äldre på den vilke
dom att pojken skulle gifva sig till, men
han var motvillig. Föräldrarna sken
och bjöds det flickan på Söndagen
att han skulle ~~med~~ komma med
tåget, och att fästmannen skulle
möta henne där, då han kom till
stationen köpte han en biljett till
någon station, då tåget kom så
stig han på en annan vagn och
satte sig med dem fick alltså ej
ens se dar andra. Pojken blev
bortförd att par dagar tids han var
hemrest. Då han kom hem så blev
han ju förbrödd att dansa tillsig
Då svarade han att nu är jag så
gammal så jag behöfver ej gifta
sig.

ACC. N:R M. 11346:17.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Utan Bönan, jag har påstått och vi skall nu gifta oss såsom hästen Hans hade då förlovat sig med en en mycket fattig flicka, men därtill en bra flicka, å hon var Sössenska och det blev gifte av fast mot föräldrarnas vilja, och dem är lyckliga tillsammans. (Detta har hänt på 1940 talet.) Detta var blott ett fall bland de många av i den urgamla tiden så talas det om fattiga och rika men vilka var rika å vilka var fattiga.

Rikedom betraktades ej i Pessingar, som det kan fattas efter Bokstaven utan rik var egentligen den som hade gård — jord — skog och många kreatur den betraktades som rik, men ej tok på penga som det kan tydas

ACC. N:R M. 11346:18.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Och skulle han möjligen ha hundra riksdaler i byrålådan, så var han ännu rikare, Lin och oxbyte var den enda inkomsten Bonden hade på året. Men så hade dom i allmänhet hyboteksslåv av stoten att årligen betala av.

Den fattige hade intet att att reda sig med mer än ett enkelt hantverk och några dagsverken för sitt uppehälle. Och derför så blev det många tiggare. Det var bättre att gå å tigga än begåra sig till fattistugan.

Det var denna rangfråga som var det avgörande vid ett äktenskap

Men en annan orsak kunde vara Hantlanarnas egenskaper för att få inga äktenskap tix Pojken kunde vara lätt efterblåven, slö-lat-supig och

ACC. N:R M. 11346:19.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

oförmögen för att ingå äktenskap, som
ansåg ej att han kunde försörja
hustru och möjligen barn, då för-
-bjudde Prästen äktenskap för sådana
och den tillänkta hustrun var starvig
å likesöjd för hemmet å kunde ej
någonting, sådana fick ej gifta sig.
På 1860 a 1850 Tiden till jag minns att
mina föräldrar talade om, att då som
kom å skulle ta et lysning till äkten-
skap, så blev dom förhörda i sin
kristendomskunskap innan han gav
sitt bifall, förhöret liknad nästan en
konfirmationsundervisning, vart det
tillgick i ordalydelsen visste jag ej men
dom skulle vara klokare å bättre vanen
tagna, samt avhålla sig för sjuk
och brottsliga handlingar å mer sådant.

ACC. N:R M. 11346:20.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Ett Präst.

Att utfråga andra om sina present är omöjligt ty ingen vill berätta därom, men för att i sammanhanget få med ett så ber jag få berätta mitt eget.

Då jag var 38 år gammal så var jag bland Gårdsmed på en stor Herrgård i Smålan: Östra Göinge, här bodde vi ensamt ett stort, fyra mina föräldrar och jag. Vi var fem personer i Hushåll ty jag hade två arbetare i Smedjan, och Hon var gamla klen till hälsan ty Hon hade för mycket besvärligt arbete och därtill 4 nötkreaturen, och får man skjöta så hon fick ej mycken tid att hjälpa mor.

ACC. N:R M. 11346:21.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

En dag säger mor, om börjar jag inte äta längre, det får försöka skaffa någon hjelp. "Ja" då har jag tänkt på länge men vi har ju så trångt i den här lilla stugan så det är en stor orsak, men Sanna ger oss så då skall jag börja gräva så jag slipper betala Pigelön, ja hur som helst skall jag.

I grannsocknen vistes jag om en bra flicka, vi var kyrkbekanta med vi hade alltid varit tillsammans.

I samma socken fick jag en gift kusin något äldre än jag. Och julen blev vi ditbjudna på julkalas och bland annat julsprat så klagade man på att han hade så fis mycket att göra så han var uppfrättnad.

ACC. N:R M. 11346:22.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Di säger min Kusin, du är tungen
Kalle Te gifta dig så mycket för
lite hjälp, jo det är lätt sagt men
man måste ha en fastmö först säger
jag, jo jag vet om en bra flicka
som Ej är ondig, ja det är bäst
att du blir Bonnan säger jag!
och frågade om det var det sade
Kusinen, ja den Kunner jag igen
men han aldrig varit tillsammans
med henne, tänkes far är en god
Smedsskund hos mig.
Kusinen säger på dom skall vi slåpa
å den ena gången i vår å en av
flickorna ska resa te amerika å
den andra ska tjänst, får alla
kan väta va henne dom har jäl en
kemissa ändå, å så Fre pojkar å

ACC. N:R M. 11346:23.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

så där bir Aktien i vår.
Jo säger jag på skämt traffar
det bättre så säg att jag är lodig
tiss äktenskap med det samma.
Detta var ju samma flicka som jag
friat åt förut. En dag tidigt på
på våren kom flickans far till oss
med ett stort partas fördbunds-
redskap å vagnar för att få upprätat
och berättade att dom skulle få ukt-
-ion för en del av barnen till ej
vara hemma, en av flickorna skall
gora åt assrik, systerson har skickat
billjätt å en bortatt tjänst å ska
ut å tjana i sommar, men vi har
ju en hemma ändå å så fyra
i stycken. (Ginom parentes sagt så
var dom ella syskon)

ACC. N:R M.11346:24.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Då våren då kom började arbetet så frågade han om jag kunn till Auktionen? jo om jag kan få tid så åmmar jag gå åt det säger jag.

Nu hade jag tänkt att fråga honom om jag inte kunde få bli någon hos honom, men det var jo för närgånget då jag inte talat vid flickan själv. Auktionsdagen kom och jag gick dit, auktionen var fruskt å jag höll mig rätt nära då flickan stod, våra blickar mötes då å då, men vi hade ej talat till varandra. Då auktionen var slut så blev jag som många andra bjudna att stanna på kaffe det var mycket vanligt å gått till å alla frågade om dom köpt något

ACC. N:R M. 11346:25.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Nå säger jag: det är var spekulant
på sådes ej, vad var det det? ja
det va en fästfästmö (allmänt skratt)
Under kaffedrickningen satt jag lite
mera avsides i rummet, då han kom
till mig med kaffe, så frågade jag
vilken av er skall ta tjänst i
sommar? ja: det bara jag gjort säger
han, det var skada, jag ville haft
en husbållerska till mig. Då är
det försent här säger jag, kan du
inte lemna i gen stadjan, ja men
det är så förargligt att gå så
säger han. Sedan blev det inte
mer, men det kändes mycket mer.
Då folket började gå så frågade
han mig om jag ej ville stanna
efter på kvällsmat, ja tack det

ACC. N:R M. 11346:26.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Gade jag god vilja till, men det är bast att följa med båtskapet hemåt denna gång, men jag kanske kommer snart tillbaka. Jag frågade om dom kom till marknaden som var om en vecka, jå. Far å pojkarna kommer nog, men vi har en vår upse dan vi ska sluta ensam jag fyllt tar sägen hem. Nu var allt slut för denna gång, men vi hade lekamtat oss i alla fall. Men hur skulle jag få möta sommanträffande.

Nu vilte jag ha sandet sig till så nu var det slut att fortsätta.

Då jag nu viste att jag ej träffade henne på marknaden, så satte jag mig att skriva ett brev å det tog jag med till Mestmaden

ACC. N:R M. 11346:27.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

På breevet skrev jag hennes adress och satte på ett begagnat frimärke å så var det med klappande hjerta kast framåt marknadsdagen gick jag på axlarne och uppsökte flickans far å hälsade och tackade för hennes och säger, jag fick ett brev sent på tåget av en okänd person som frågade mig om jag kände den er, det är vett till era flickor kan jag tro vill mi hemma fram det, ja då ska gå fram sakert, och så var det klart. Nu var det att vänta svar och det dröjde ej länge, i nästa brev så frågade jag om hon vilke följa med mig hem från fyrkan på utsatt söndag, å det vilde hon.

ACC. N:R M. 11346:28.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Nu kan man säga att friåret var gjort och nu blev det att tala om diverse förhållande, någon tingförlovning hade vi ej det gjorde vi med handslag ty både han och jag hade kontakt att hålla vår överenskommelse.

Vi kom överens om att han fick ~~fick~~ gå ut tjänsten för sommaren ty han fick bra lön, och Penger var ej att försaka, så det bestäm=
=des. Sista söndagen innan han skulle flytta så blev jag ditbjuden på kalas jag kunde knappt tänka mig bättre blyg men vid god vigör, ty jag ämnade just då fråga hennes föräldrar om dom hade något emot vår över=enskommelse flickan och jag.

ACC. N:R M. 11346:29.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Det var inga motsättningar alls från deras sida utan dom lyckade oss till i tronet och höllo i fort=
=sättningen. Sedan jag då tagit allt i handi så blev det att äta och dri=
=cka. Och nu var det som att man redan var gift. I en städa ingick alltid ett par storknaddagar fri=
=ran tjensten, på en dagen var hon i sitt å den andra var vi på marknaden, en fristösdag fick hon, å den var hon i mitt hem.

Men vi brevväxlade mycket efter undersomaren. Den 24 oktober på höstin kom hon hem, nu fick hon mycket att göra på underten ty hon skulle nästa sy och stricka innan hon flyttade från sitt hem.

ACC. N:R M. 11346:30.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Nu var fästmön ofta i mitt hem och hjälpte mor med varje handa, ty det var också mycket att göra.

Vi hade bestämt att vigas på min födelsedag den 1. Maj jag fyllde då 19 år, så vi hade god tid på våren. Men vi skulle ha kläder sydda å det tog tid, vi fick resa till staden å köpa tyg, å ej blott tyg utan mycket annat, såsom katt Sätkes duk - vita handskar Bingar psalmbok vit krag dom, å mycket annat smått. Pängar fick vi av svärfar. Sedan var vi till en skomakare å beställde skor. Sedan bestämdes det dag då vi skulle gå till Prästen och ta ut lysningen det var alltid på en lördag.

ACC. N:R M. 11346:31.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

På 1850 a 60 talet fick dem
vid tid undergå ett förhör hos Prästen
angående sin Kristendoms kunskap
varvan hon lemnad (berätade) lysning
Detta förhör liknade nästan en
en konfirmation. De mina föräld-
-rar tog sin lysning så fick dem
förhöret, det var 1860, berätade
om jag minns i förhörets innehåll
som hon talade om det, men dem
skulle vara trykkan och den heliga
nattvarden trogna och leva ett
ordentligt liv tillsammans på detta
skulle dem svara ja till.
De denna ceremoni bortfogs är
okänt. Men den fass på de vi
hos. Men kyrkboken genomgicks för
att se om några brottligheter fans
från hennes eller min sida.

ACC. N:R M.11346:32.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Lördagen före andra Fyssningsdagen
så skulle dom dra Björk till
fästparet, den drogs alltid till flick-
ans hem. Nu väntade oss samma
öde, men för att slippa detta oväsen
så säger Svärfar att jag som bodde
i grannsocknen fick bjuda mina
pojkkamrater följa med mig till
brännas hem, å flickor skulle
bjuda flickor i sin vänkrets.
Då jag bjöd så lad jag att dom
gå skulle ta någon björk med sig
till mitt hem. det lydde dom
men i stället hade dom skramlat
till en fin dyrbar Gungstol
och i kemnes-hem blev presenter
från flickorna, ~~ty~~ Pojkarna följe med
med mig dit på kvällen. Der hade
dom lagat till et stort högt kalas.

M. 11346:33.

FOLKLIVSARKIVET
Institutionen för folklivsforskning vid Lunds universitet

Prästerna var alla redöglige för-mot som flickorna hade skänkt. Vi åt drack å dansade till sena natten. Då lynnegen var över så återstod bröllopet. Då frågade svågon oss om vi ville ha bröllops eller pågar å stället, vi valde pågarna och vigdes i all tystnet. Jag hade en syster som hade gran-nt med oss, hon hade fått en pojke som skulle döpas och vi bestämde skulle bli dopföräldrar åt honom. Så vi bad prästen stanna en stund och viga oss å döpa pojken, då prästen åkte hem från kyrkan och det gorde han. Vi hade inga framvarande med, endast föräldrar och syskon. Så hade vi samtidigt en en kappfast till avskedsvine.

ACC. N:R M. 11346:34

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Bondbröllopp på 1820 talet.

I en by i Hallarteps socken var en rik Bondgård som skulle gifta sig, den hade ärvt gått fadrens död och föräldrarna tagit sitt undantag. Flickan hade redan fått från grannegården en rik Bondson. Deras förlovade friare var som alla andra okänt. Bröllopet var i augusti 1818. Dåkaftan efter 1897. Vid en gjelt med den som gått Hem hade bjudit en del av sina närmaste lekamrater till Brudens hem, och vi skulle samlas kl. Bondgården kl. 7. på morgonen Dåkaftan för att göra sällskap, vi var fyra Hästkjutare.

ACC. N:R M. 11346:35.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Dagarna förut hade det varit ett stort snöfall med yrväder, men vägarna var plogade så det var ett högåsklöt slädföre. Våra hästar var beklädda med mångfaldiga bjällror av alla slag, såväl klockor som lurerkransar. Det blev en musik då hästarna satte sig i rörelse.

Då vi åkte genom Karlstorps Tyrkby så hade alla gått för att bygga Bredgensen med terrasser och vipt-anordning, det blev ett bedövande sal då hästarna blev så uppspelta så att det höll på att gå i åsen för oss innan vi fick den lugna dalen fick vi skälj på oss och gå åka för att värmas. Vi hade gaska bra Ty vi hade cirka

ACC. N:R M. 11346:36.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Tåg vid att åka, och så skulle vara
framme kl. 11. Ty vigseln skulle för=
=nattas kl. 12 i Brudens hem (Bj
i Yttran). Vi kom fram i tid, och
stannade på gatan med våra genom=
=svettiga hästar, där kom betjänningar
och tog emot dem. Då vi stig av
å gick framåt Brudgården så small
det ett kraftigt skott, genom detta
skulle <u>bruden</u> delgivas att <u>Brudgum=
=en</u> var i anmarkande. Vid stora
porten och vid Vaxandan var uppa=
=hängda stenskalade granar. (Ingom
parentes sagt tror jag mig minns
att det var en gran och en Tall)
Ty det förekom ganska ofta.
På Vaxandan stod Betjäningar och
tog emot presenterna och förningar=

ACC. N:R M. 11346:37.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

samt alla ytterklädersa, sedan
fick vi gå in å ta plats vid de stora
långborden i storstugan, vid fönstret
rakt fram stod ett bord överdraget med
vit duk, på bordet en vas med blom=
=or. Brudgumen försvann i förstugan
då vi gick in, å bruden var ej synlig.
Här satt vi nu alla i stor väntan
på vad som komma skulle, vi satt
tysta å stilla och hungriga ty vi
fick ej ens lite kaffe, värst för
oss som ökt så långt i morgon=
=timmen. Och ingen präst kom det
Kl. ½ 2. så måste betjäningen ta
en snöskovel och gesig i väg mot
Prästgården vi=ken var belägen
en fjärdendels mil från byn.
på tvvägs därifrån satt Prästen

ACC. N:R M. 11346:38.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

vred Fru och Flickor fast i snön i en trång gata, Hästen orkade ej gensom snö drifvorna, men Hj. Le kom äntligen Prästen, då han blivit motfågen i förstun så kom han in i rummet och lockade sig å bad om ursäkt för dröjsmålet och förklarade, att det ej var hans fel utan vägfarens.

Han öppnade sin lilla handväska och tog upp kappan och boken, tog på kappan, gick fram om bordet och frågade värden om dom (Brudparet) var färdiga, så fick dom stiga in, han stod upp en Psalmvers och paret kom in bansen sjungdes i stående, bönnt lästes, Ringarna bytes och allt

ACC. N:R M. 11346:39.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

gick fortfast möjligt. På mindre
än 20 minuter var allt färdigt.
Nu kom Betjäningen in med
en karaff vin och en bricka med
med glas och så dracks Brudskål.
vilken dracks först med Prästen
och fruen, (Brudparet) Sedan vände sig Brud-
paret mot alla gästerna och höjde
sina glas med en bugning.
I samband där med så höll
Prästen ett kort lyckönskningstal.
Sedan gick Prästen ut och tog
alla i hand. Så berättade Prästen
om sitt missöde i snödrivorna
och att folket fick nu sin Tal-
=förmåga i gång, och kaffet kom
utan att vänta på sig.
Nu blev en kort paus för att få luft.

ACC. N:R M. 11346:40.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Nu var klk. och jättarna nöjda
sina platser vid bordet och nöjen
började serveras medet samma.
Prästen med fru satt främst
vid fönstret och Brudparet vid
sidan om dem och hennes för-
äldrar och syskon och annan släkt
Dom var två att servera maten
en gick damernas sida, och en
åt herrarnas, Prästen i Brudparet
hjuddes först, Maten lemnades
till den första sedan lemnades
han till kamraten o. s. v. ända
till den sista. Bröd — smör — salt
kryddor var serverat på bordet
samt vattskära skjölk i vatten
det fick dem ta vid behov
kjälsa stan till kjödan.

M. 11346:41.

FOLKLIVSARKIVET
Institutionen för folklivsforskning vid Lunds universitet

Bland alla efterrätten så var det krutsoppa. Men under tiden vi åt den, så inträffade det något oväntat, Nämligen en så kraftig snöfall utan för huset att allra fönstren blev helt igenmuurade med snö, Körstugan också, dom fick skaffa skyfflar och åka ut snön ur fönstren. Ytterskor och galosjer var ihopblandat med snö. Prästfrun som höll på att äta sin soppa blev så rädd att hon råkade hälla soppan på sig mellan knäna. Det blev skratt utan like. Prästen steg upp å sa: jag brukar inte vå skatträdal, men nu vill jag be att få en annan plats.

M.11346:42.

FOLKLIVSARKIVET
Institutionen för folkliv-forskning vid Lunds universitet

å det fick han, och fru kan måste gå ut på tengoning.
Skratten i Bröllopsalen var be=
dovande, ej så mycket för man på fönstern och för skodonen i fönstren utan åt den hjärt=
=skrämda Brödtfrun, och hen=
nes förspilda soppa. Om en stund kom åter en smäll, men den var placerad utanför hyn. så den störde ej tiv varken skratt eller oreda. En tredje smäll kom på natten då dom skulle gå till sängs. även den utanför hyn.
Efter den senare å efterlsuki=
=tade middagen så blev det en s,ä,k. skemtämnet, Apotsaken skulle möbleras om för natten och

M. 11346:43.

FOLKLIVSARKIVET
Institutionen för folklivsforskning vid Lunds universitet

och ungdommen hade ej fått någon tid till ~~till~~ att bekanta sig, dom gick ut på snöboll-krig en stund, och andra hade samtal, andra var danslystna, men dansa fick dom ej ty husvärden var bestämd men gåra lekar fick dom, så det blev en trevlig lekaftonn till sena kvällen, ja kanske på natten, men det kom också en tid då vi skulle gå till Bädd.

Min kamrat å jag blev anvisade ett litet undskrum hos grannarna i byn, det var mycket litet, endast en säng ett bord och två stolar. men tillrackligt för oss två

M. 11346:44.

FOLKLIVSARKIVET
Institutionen för folklivsforskning vid Lunds universitet

Min Kamrat var en grannpojke hemifrån så han hörde vår häst. Det var en flicka som följde oss till rummet, hon hade med sig ett talgljus som vi skulle ha till belysning.

Hon tog artigt god natt av oss och gick. Då vi skulle klä av oss så säger jag frågande, men var skall vi sätta skor och strumpor i natt? Vad mean du med det säger min kamrat: jo det kan inte va säkert, utan dom kan ju stå bort från oss i natt, å det tror jag väl inte tro säger kamraten, di får mina strumpor sitta på i natt ja mina också svarar jag, och tillägger, å skorna lägger ~~lägg~~ vi på botten i sängen.

M.11346:45.

FOLKLIVSARKIVET
Institutionen för folklivsforskning vid Lunds universitet

under kvällen vi gjorde så.
Då vi stängt huset å lagt oss
stressad så viskar kamraten i sovsalen
du! nej! det går någon i trappan.
vi lyssnade sovan, så log någon i
huset, det gamla rostig-lås gnisslad
bakåt, vi kom en flicka med ljus
i handen, är det redan uppdags
säger jag, nå jag skulle bara se
efter om vi hade fått något ljus
jo di! här är allt väl, jösa sov
di gott. Och så gick hon, di hade
tillåt sig omkring i rummet. Men
nu hände vi oss trygga. Det var
långt över midnatt och vi sommade
Framåt dagsingen, så vaktes vi av
en stark smäll så att det nästan
skakade huset, det var en <u>åskslag</u>
i solupgången, strax därefter

M. 11346:46.

FOLKLIVSARKIVET
Institutionen för folklivsforskning vid Lunds universitet

Kom det två flickor upp med kaffe och bestod å bjuda oss på sången, dom frågade hur vi möde och om vi sovit gott, jo tack svarar jag det är utmärkt bra men hur har vi det mere på Bröllopsgården? säger Brudparet? det vet vi ej för dom har låst in sig i natt, men annars är det ett gastigt liv der mere tre pojkar = som har vett inne vid flickornas sysskonbädd å rövat bort både skor å strumpor för dem, och flickor har rövat för pojkarna, vi fick nu glada skratt. Då säger en av dem, frågande var har vi edra skor? under sången, säger min kamrat, ja då va klokt då är ni trygga säger en annan.

M. 11346:47

FOLKLIVSARKIVET
Institutionen för folklivsforskning vid Lunds universitet

Så har vi hälsning från vårdfolket att vi skall samlas kl. 9 i spisa frukost. Och så gick dom.

Vi hade nu talas vid om att vi var tvungna att resa hem på dagen ty dagsmåjan tog bort snön, så vi fick barmark, så vi måste tala vid de andra kamraterna härom. Vi klädde oss och gick ner i god tid, där var det ett gladare liv, dom letade i prowade ~~dit~~ ~~dom~~ ~~litte~~, det fans strumpor å skor i alla rockfickar och på hattbyglar i köket hos kacken å i alla fronter å gömen och allt som letades var redda. Det var många som kom till frukost med blott en sko eller strumpa letandet fick fortsätta under

M. 11346:48

FOLKLIVSARKIVET
Institutionen för folklivsforskning vid Lunds universitet

Om detta vore mer att betyda mera det sagda har endast givit en liten föreställning om ungdomsvåjen på den tiden, särskilt vid Bröllop.

I min avslutning kanske jag skall berätta något om alla Påsk, och Bröllopssmåsorna, (som ej att efterfölja). Den gamla byn hade allt=dig genom gått skifte, alla bo=ningshus som var byggda nästan i fyrkant mellan gemensam gräsplan kanske en 60 a 70 meter diametet, i mitten på den var den djupa Brunnen där alla tog sitt vatten, alla hade dom sin gångstig dit, efter det nu mända stora snöfallet så hade dom mest skott vog till brunnen, och som den upstogd som nya midde

M.11346:49.

FOLKLIVSARKIVET
Institutionen för folklivsforskning vid Lunds universitet

I den pyramiden som tillhörde Brolöpsgården hade någon rotat sig med att sticka ner en lång stör ända till botten, då dom nu dog bort den så blev det ett hål. Sedan hade dom gjort en liten dynamitladdning som dom sänkte ner till botten, å den var försedd med så lång tråd att den räckte över snön för att komma tändas. Detta hade dom gjort just på den tiden då dom visste att alla satt inne i ställa ro. Hade inte marken varit så hårt frusen under snön, så hade smällen ej blevit så kraftig. (Då bredgrunnen kom hem så tilade han om hur detta hade tillgått, han hade fått veta det.)

M. 11346:50

FOLKLIVSARKIVET
Institutionen för folklivsforskning vid Lunds universitet

Efter frukost i samband med ett kaffe så beslutade vi i vårt sällskap att åka hem, men nu fick vi packa bort alla kläderna ty nu höde Påskdagens sol. Tagit bort mössan att svälla på vägen den det gå var skog och skuggan så vi fick en ganska svår kamrasa efter att Bröllopsgästen. Brudgummen stannade. Hvar tills vidare, han hade då fått sina sig vagn.

Detta Bröllop kan man aldrig förglömma, det var Trevlig och möjligt utan bäde Sprit — Dans — och Musik, det var verkst vackrast vackrasens ordsyldig möjs påtett, och mycket av det hade sina gamla ordr.

ACC. N:R M. 11346:51.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

På 1900 talet, har sederna på åtskilliga ställen stora förändringar förekommit och ännu äro. Vid ett bondbröllop anordnas gästerna genom kort, efter samtycket så tar dom bil och reser till kyrkan eller prästgården och vigs sedan åker dom hem på gästmiddagen, och har stäla samkväm utom både dans och musik, men det enda som ännu förekommer på landsbygden är det skjutning och skottlossning, för att tillkännagi att det är bröllop. I sanningen får det ej förekommas i fråga om gille genom att dra fram byssor utan dom går till ett kaffe och dricker kaffe, eller till en sandwichlakat där dom får dessa, detta är det vidskepliga.

M. 11346:52.

FOLKLIVSARKIVET
Institutionen för folkliv-forskning vid Lunds universitet

Då Bröllopsgården skulle ordnas, så gick barn eller grannarnes ungdom dit tillsammans för att hjälpa till. Det skulle byggas Brudgranar (Brudbråd). Ofta en Tall och en gran, som skulle skalas upp till Toppkronan, så bands det band av allehanda grönt på samarna vor det med lön, och på vantarna med ris. Skulle det nu bli äreport så sattes halvbåge mellan granarna, och i den hängdes en krans vitad av lingonris, eller också blott en krans.

På senare tid har det tillkommit helsorta lyckor som ej fanns förr.

Då snyckningen var fardig på kvällen, så blev det Svenkö Mö-aftan då blevom äsbjudna på

M. 11346:53.

FOLKLIVSARKIVET
Institutionen för folklivsforskning vid Lunds universitet

på sitt undfägnad: ~~sitt~~ för om kjesp och så var det sista kvädet som Bruden var tillsammans med sina kvagdomskamrater. Ty en skulle som skiljas från ungdomen, och så blev som lyckna att återkomma till Brödlopet.

Vid Brölop lemnade alltid gästerna pengar till Kocken och Köksperssonalen, den var frivilligt, om fick läggas på en fabrik eller i en skål, som fick den byta sig emot, men Kocken fick lemnedpenningen. Sådan insamling var brukelig även vid Begrafning Barndop Husförhör och alla större Kalas. Där det förekom Kokerska Kocken fick ofta förning extra ibland av en del rika bondmoror.

ACC. N:R M. 11346:54.

FOLKLIVSARKIVET
Institutionen för folkliv
ning vid Lunds univers

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Några särskilda utmärkelser för Bro-
der att skilja sig från vägfarandes
är okänt. Brudens avsked från
föräldrahemmet okänt, om hon tog
tag vasked av fyren okänt.
När brudens sedan besökte föräldra-
hemmet okänt, men det blev
för gamska ofta ifråga att det ej
det ej var långt borta.
Ett litet efterfrågas hös alltid
mästan vid alla kalastillfällen, men
då var Kock. De bjudna kunde
vara dels grannar å dels andra
bekanta och fattiga. Ett sådant Ka-
las hallades ofta för skrapkalas
därför att det var så mycket rest-
mat som blivit över från före-
gående dagars överflöd.